

HOMO'POLY

Somewhere over the rainbow: discussions on homosexuality in schools across Europe

PODSUMOWANIE – PL

Prezentowana publikacja jest efektem partnerstwa zawiązanego pomiędzy piętnastoma europejskimi szkołami drugiego etapu nauczania oraz instytucjami szkolnictwa wyższego. Współpraca ta została nawiązana pod koniec roku 2016 pod auspicjami Partnerstwa Strategicznego (KA2) w ramach programu Komisji Europejskiej ERASMUS+ a jej trwanie zaplanowano do sierpnia 2019. Poprzez wybór oraz wsparcie finansowe tychże partnerów Komisja Europejska podkreśla pilną potrzebę przeciwdziałania aktom nacechowanym homofobią i transfobią.

Stosunek do homoseksualizmu w ośmiu zaangażowanych w projekt krajach znacząco się różni. O ile Holandia jest powszechnie uznana jako pionier w dziedzinie praw osób homoseksualnych, o tyle na Węgrzech przestrzeń społeczna osób homoseksualnych i biseksualnych gwałtownie się zmniejsza. Przekonania religijne sprawiają, iż temat nie jest łatwy do podjęcia w krajach takich jak Turcja, Polska oraz - w mniejszym stopniu – Hiszpania. Wielka Brytania, przedstawiając się jako kraj postępowy, w praktyce pozostaje jednak nieco w tyle. W Belgii zapewniono środowiskom homoseksualnym warunki stosunkowo nieskrępowanej egzystencji, jednak i tam środowiska LGBT zbyt często spotykają się z brakiem równości praw, ochrony i możliwości.

Studia zebrane w niniejszej pracy szczegółowo badają te tendencje oraz naświetlają procesy, których efektem jest (bądź już nie jest) tak zróżnicowany odbiór homoseksualizmu w Europie. Uściślając: niniejsza praca zgłębia postawy nauczycieli, uczniów oraz ich rodziców wobec zagadnienia homoseksualizmu. Badania dotyczą ośmiu krajów zaangażowanych w realizację projektu. Celem krytycznej analizy unikatowej skali wyników badania przeprowadzonego wśród nauczycieli, uczniów i ich rodziców jest znalezienie odpowiedzi na pytanie, jak młodzi ludzie postrzegają homoseksualizm oraz jaką rolę odgrywa (bądź może odgrywać) szkoła w procesie kształtowania takiego przekonania. Praca prezentuje metodologię przeprowadzonych badań, ich rezultaty oraz kluczowe ustalenia. Jako że są to pierwsze analizy jakościowe na temat homoseksualizmu we wskazanych ośmiu krajach, autorzy

HOMO'POLY

wyrażają przekonanie, iż efekty ich pracy zapewnią nowy wgląd w omawianą kwestię, oraz że będzie on pomocny w procesie formułowania zaleceń odnośnie polityki społecznej w danym obszarze.

Przechodząc zatem do realizacji założonych celów: pierwsze studium skupia się na Belgii. Autorzy analizują w nim różnorodne aspekty prawne dotyczące środowisk homoseksualnych w Belgii, jak również aspekty flamandzkiego systemu edukacji. Kwestią końcową artykułu są praktyki stosowane w klasach widziane z perspektywy nauczyciela a ilustrujące sposób w jaki interesujące autorów zagadnienia mogą być codziennie poruszane na forum klasy.

Drugie studium dotyczy Niemiec. Dokonawszy na wstępie przeglądu kwestii homoseksualizmu w aspekcie historii Niemiec, praca dokonuje porównania programów nauczania oraz wskazówek dotyczących nauczania przedmiotu "edukacja seksualna" w dwóch niemieckich landach. Praca wyjaśnia również w jaki sposób traktuje się zagadnienie homoseksualizmu w procesie początkowego oraz zaawansowanego kształcenia nauczycieli młodszych oraz starszych stopniem. Elementem końcowym będzie przedstawienie kilku obrazowych, zewnętrznych projektów oraz organizacji, które zapewniają seminaria oraz warsztaty we współpracy ze szkołami, promując włączenie zagadnienia homoseksualizmu w proces edukacji drugiego stopnia oraz edukacji uniwersyteckiej.

Autorzy trzeciego studium inspirowani się książką oraz filmem Ala Gore'a "Niewygodna prawda" poświęcili je sytuacji na Węgrzech. Praca stanowi kompleksowy przegląd przez historię różnorodności na Węgrzech jak również przedstawia sposób traktowania środowisk LGBT w przeszłości oraz obecnie. Wyjaśnia w jaki sposób zagadnienie homoseksualizmu jest obecne w prawodawstwie w 2017 r a następnie przechodzi do odpowiedzi na pytanie jak oraz za pomocą jakich instrumentów węgierska konstytucja zapewnia równość osobom wywodzącym się ze środowisk LGBT. Końcowa część poświęcona jest homoseksualizmowi w edukacji a zawiera opis różnych narzędzi dostępnych węgierskiemu nauczycielowi w celu promowania świadomości i zrozumienia.

Czwarty artykuł przybliży czytelnikowi sytuację homoseksualistów w Polsce w ujęciu historycznym. Przywołuje początki terminologii oraz naświetla stały brak równości w traktowaniu osób homoseksualnych przy jednoczesnej, nadal obecnej tendencji do odmiennego traktowania również kobiet w odniesieniu do mężczyzn homoseksualnych. Młodzi ludzie stawiają czoła nieugiętemu oporowi, jako że szkoły (nadal) nie stanowią bezpiecznej przestrzeni dla uczniów homoseksualnych: nękanie jest powszechne, a zagadnienie jest nieobecne zarówno w programach nauczania jak i w klasach. Ogólnie rzecz ujmując Polska ma przed sobą długą drogę do zrozumienia

HOMO'POLY

i akceptacji homoseksualizmu, a traktowanie jakiego doświadczają (młodzi) ludzie ze środowisk LGBT ciągle budzi z troską.

Następny artykuł, dotyczący Hiszpanii przybliży aktualny odbiór społeczny homoseksualizmu wyrażony w systemie edukacji oraz szerzej w poglądach samego społeczeństwa. Retrospektywny wgląd w najnowszą historię Hiszpanii bada społeczną dyskusję dotyczącą gender i homoseksualności oraz ukazuje ją jako ogólnie wpisaną w przyjęte modele edukacji oraz potraktowaną bardziej szczegółowo w przypadku edukacji dotyczącej bezpośrednio zagadnień gender. Osobną część artykułu zostanie poświęcona miejscu, jakie zagadnienia związane z homoseksualizmem zajmują w szkolnictwie drugiego stopnia, inicjatywom pozaszkolnym oraz reprezentantom środowisk homoseksualnych w hiszpańskiej literaturze, jako przykład praktyk zdobywających temu środowisku uznanie przy użyciu nowych wzorców prezentacji.

Szóste studium zwracające się ku Holandii naświetla poglądy holenderskiego społeczeństwa na temat środowiska LGBT raz przedstawia czynniki je kształtujące. Praca koncentruje się na młodych ludziach oraz szkołach, przytacza argumenty broniące tezę, iż życie uczniów wywodzących się ze środowiska LGBT nadal pozostaje trudne. Przechodząc do kwestii programów nauczania oraz przyjętej w Holandii polityki edukacyjnej praca prezentuje stanowisko, że jakkolwiek ambitne i w oparciu o najlepsze intencje było ich opracowanie, realizacja pozostawia wiele do życzenia. Ostatnią kwestią poruszaną w artykule jest kwestia kluczowych priorytetów na przyszłość takich jak: różnorodność kulturowa, przemoc internetowa czy umacnianie się postaw konserwatywnych.

Siódme studium skupia się na Turcji. Naród turecki kształtowany tysiące lat przez historię, religię, geografę oraz inne czynniki podziela powszechną interpretację kwestii homoseksualizmu. Celem przedstawionej pracy jest prezentacja tureckich środowisk homoseksualnych w ujęciu historycznym a następnie pozycji, jaką zagadnienia związane z tematem zajmują w szkolnictwie tureckim (programy nauczania, programy edukacyjne (et cetera) współcześnie.

Ósme, ostatnie studium koncentruje się na Wielkiej Brytanii. Przywołane w pracy badania demonstrują, że o ile młodzi ludzie wypowiadają się na temat swojej seksualności w sposób bardziej otwarty, o tyle scena takich dyskusji bywa naznaczona wprowadzoną przez budujących ją nauczycieli heteronormatywnością. Artykuł przywołuje pracę autorstwa Kumashiro, poświęconą nauczaniu na sposób "queer" – co oznacza zrozumienie programu nauczania jako emanacji określonego typu płci kulturowej a bycie "queer" oznacza tutaj funkcjonowanie edukatorów o postawie a priori krytycznej wobec koncepcji normatywnych w zakresie gender oraz seksualności.

HOMO'POLY

Taki sposób postępowania stawia inność jako taką w pozycji normy (Sedgwick, 1991, 2003, 2013) rzucając wyzwanie logice binarnej.

Ostatecznie - uwaga o metodzie. Studium porównawcze jest wymienione jako pierwsze, czego celem było uchwycenie kluczowych spostrzeżeń oraz przedłożenie odnośnika dla następnych prac. Wszystkie prace zostały przedstawione przez instytucje partnerskie projektu Homo'poly stąd też mogą one różnić się w stylu i ujęciu tematu. Każda jednak z przedstawionych prac jest odbiciem specyfiki danego kraju jak również szerokiego doświadczenia autorów. Pamiętając, oraz z uznaniem konstatując, że w wielu krajach Europy są podejmowane interesujące działania w zajmującej nas dziedzinie, przedłożona publikacja została skonstruowana jako dzieło autorstwa ośmiu krajów uczestniczących w projekcie Homo'poly.

Kończąc, zapraszamy na strony naszego projektu: www.homopoly.eu. Niniejsza publikacja jest pierwszą z szeregu źródeł autorstwa projektu Homo'poly, których celem jest promowanie zrozumienia oraz akceptacji osób homoseksualnych w szkołach. Mamy nadzieję że odwiedzając naszą stronę przyjmą Państwo nasze zaproszenie do dalszej wymiany informacji oraz źródeł.

el trabajo de Kumashiro sobre la enseñanza «homosexualizada», que implica entender el currículo como un texto de género y, a través de esta «homosexualización», hacer que los docentes cuestionen los ideales normativos sobre géneros y sexualidad. De esta forma, se intentan normalizar otros modos de vida (Sedgwick, 1991, 2003, 2013) que se oponen a una lógica binaria.

Por último, unos apuntes con respecto al enfoque. El análisis comparativo se sitúa al principio para crear una base de referencia para los estudios por país, que se presentan por orden alfabético posteriormente. Estos estudios han sido escritos por profesores de las distintas instituciones participantes en el proyecto Homo'poly, por lo que su estilo y enfoque pueden variar. No obstante, todos los estudios versan sobre las particularidades de cada país desde la perspectiva de sus autores, quienes cuentan con una dilatada trayectoria investigadora. Esta publicación se circunscribe, por consiguiente, a los ocho países participantes en el proyecto Homo'poly, a pesar de que reconocemos los importantes esfuerzos que otros países europeos están llevando a cabo en la misma área.

No quisiéramos despedirnos sin una invitación a visitar nuestra página web: www.homopoly.eu. Esta publicación es la primera de una serie de recursos que Homo'poly pretende desarrollar para promover la comprensión y aceptación de la homosexualidad en las escuelas. Os esperamos en la red con más novedades e información.